

Obsah

Předmluva	13
Nejdůležitější pojmy používané v textu publikace	14
MIKROBIOLOGIE	23
Mikroorganismy a lidský organismus	24
Třídy patogenních mikroorganismů	25
A. Viry	25
B. Bakterie	25
C. Fungi (houby, plísně, kvasinky)	26
D. Parazité	26
1 Bakteriologie	27
1.1 Klasifikace bakterií, stavba a fyziologie bakteriální buňky	27
<i>Klasifikace bakterií</i>	27
<i>Stavba bakteriální buňky</i>	30
<i>Fyziologie bakteriální buňky</i>	33
1.2 Bakteriální genetika	36
1.3 Normální mikrobiální flóra lidského těla	37
<i>Význam rezidentní mikroflóry</i>	37
<i>Vývoj osídlení lidského organismu bakteriální mikroflórou</i>	38
<i>Přirozené obranné bariéry</i>	40
1.4 Základní principy mikrobiologické diagnostiky	41
2 Virologie	48
Klasifikace virů	49
Morfologie virů	49
Kultivace virů	50
3 Mykologie	52
4 Parazitologie	54
IMUNOLOGIE	57
1 Imunitní systém	57
Anatomický a fyziologický základ imunitní odezvy	57

Buňky imunitního systému	58
Vznik a průběh imunitní odpovědi	60
2 Imunitní mechanismy	63
Vrozená imunita	63
Získaná imunita	64
Aktivní a pasivní imunita	66
2.1 Humorální imunita	67
<i>Protilátky .....</i>	<i>67</i>
<i>Fáze humorální imunitní odezvy – primární a sekundární imunitní odpověď' .....</i>	<i>68</i>
2.2 Buněčná imunita	70
3 Imunologické laboratorní metody	71
4 Klinická imunologie	72
Imunodeficience	72
Alergie	73
Autoimunita	73
Modulace imunitní odpovědi	74
EPIDEMIOLOGIE	75
1 Obecná epidemiologie infekčních nemocí	75
1.1 Proces šíření nákazy	75
Původci nákaz	75
<i>A. Zdroj původce nákazy .....</i>	<i>77</i>
<i>B. Přenos a cesta šíření původce nákazy .....</i>	<i>79</i>
Přímý přenos	80
Nepřímý přenos	81
<i>C. Vnímavý hostitel .....</i>	<i>82</i>
Formy výskytu nákazy	83
1.2 Epidemiologická opatření	84
1.2.1 Epidemiologická opatření zaměřená na eliminaci zdroje	85
<i>Diagnostika, izolace a léčba nemocných .....</i>	<i>85</i>
<i>Hlášení infekčních nemocí .....</i>	<i>85</i>
<i>Aktivní vyhledávání nemocných a z nemocí podezřelých .....</i>	<i>86</i>
1.2.2 Epidemiologická opatření zaměřená na přerušení přenosu nákazy	87
<i>Dezinfekce a sterilizace .....</i>	<i>87</i>
1.2.3 Epidemiologická opatření zaměřená na zvýšení odolnosti populace – očkování	89

	<i>Vakcíny a jejich typy</i>	89
	<i>Dynamika tvorby protilátek</i>	91
	<i>Očkování</i>	91
	<i>Organizace očkování</i>	95
	<i>Očkovací kalendář (povinná očkování)</i>	97
	<i>Očkování proti vybraným nálezám</i>	97
	<i>Očkování před cestami do zahraničí</i>	104
	<i>Pasivní imunizace</i>	104
	<i>Perspektivy ve vývoji a použití vakcín</i>	106
	1.3 Epidemiologická surveillance	107
2	Speciální epidemiologie vybraných infekčních nemocí	108
2.1	Alimentární nálezky	108
	Salmonelózy	108
	Břišní tyfus	111
	Paratyf	113
	Kampylobakterióza	113
	Shigelóza	115
	Cholera	117
	Infekce vyvolané <i>Escherichia coli</i>	119
	Listerióza	122
	Průjmová onemocnění virového původu	123
	Alimentární intoxikace	127
	Virová hepatitida A (VHA)	131
	Virová hepatitida E (VHE)	134
	Přenosná dětská obrna (poliomyelitida)	135
	Neurodegenerativní onemocnění vyvolaná priony	137
	Parazitární nálezky	139
2.2	Respirační nálezky	145
	Tuberkulóza (TBC)	146
	Meningokokové infekce	149
	Pertuse – dáivý kašel	151
	Parapertuse	153
	Hemofilové infekce	155
	Streptokoková angína a spála	156
	Pneumokokové infekce	158
	Záškrť	159
	Legionelové infekce	161
	Chlamydiové infekce vyvolané <i>Ch. pneumoniae</i>	162

Chřipka	164
Ostatní akutní respirační infekce	166
Infekční mononukleóza a další projevy nákazy EB virem	167
Plané neštovice, pásový opar	168
Spalničky	170
Zarděnky	173
Příušnice	175
2.3 Nákazy přenášené vektorem	176
Lymeská borrelióza	177
Klíšťová encefalitida (Středoevropská klíšťová encefalitida)	178
Dengue	180
Malárie	181
Žlutá zimnice	183
2.4 Ektoparazitární nákazy	185
Svrab	185
Pedikulóza	186
2.5 Nákazy přenášené poraněním zvířetem (a kontaktem s biologickým materiálem zvířat)	188
Vzteklina	188
Tetanus	190
Tularemie	192
2.6 Nákazy přenášené sexuálním stykem	194
Kapavka	194
Syfilis	195
Chlamydiové infekce vyvolané <i>C. trachomatis</i>	197
Nákazy vyvolané lidskými papilomaviry	198
Trichomoniáza	199
2.7 Nákazy přenášené krví a dalšími biologickými materiály	200
HIV/AIDS	201
Virová hepatitida B (VHB)	204
Virová hepatitida C (VHC)	207
Virová hepatitida D (VHD)	210
2.8 Infekce spojené se zdravotní péčí (HAI)	211
HYGIENA	218
1 Obory hygieny a náplň jejich činnosti	218
Ochrana veřejného zdraví	219

	Podpora veřejného zdraví	221
2	Zdraví a jeho determinanty	224
	Životní styl	224
	Životní a pracovní prostředí	225
	Zdravotní péče	226
3	Vliv vybraných faktorů životního prostředí na zdraví	226
	Ovzduší	226
	Voda	230
4	Výživa a její vliv na zdraví	234
	Bílkoviny	235
	Tuky	235
	Cholesterol	236
	Margaríny	236
	Sacharidy	236
	Vláknina	237
	Energetická hodnota potravy	238
	Doporučené výživové dávky	238
	Alkohol	239
	Cizorodé látky	239
5	Hygiena provozu stravovacích služeb	240
6	Hygiena provozu zdravotnických zařízení	241
	Osobní hygiena pracovníků ve zdravotnictví	241
	Osobní ochranné prostředky	242
	Manipulace se stravou	243
	Manipulace s prádlem	243
	Úklid	244
	Odpady	244
	Pracovní podmínky ve zdravotnictví	245
Příloha 1		
	Vzorový provozní řád zdravotnického ambulantního zařízení	247
Příloha 2		
	Vzorový provozní řád zdravotnického zařízení a ústavu sociální péče	251
	Rejstřík	256